

AUKŠTOJO MOKSLO PRIEINAMUMO LIETUVOJE INSTITUCINĖ ANALIZĖ

Asta Dilytė-Kotenko

Lietuvos socialinių mokslų centras, astadilyte@gmail.com

Asmens pozicija švietimo sistemoje yra sąlygojama įvairių veiksnių. Tyrimai rodo, kad Lietuvoje aukštasis mokslas nėra vienodai prieinamas visoms socialinėms grupėms. Menkai žinoma, kas lemia menkesnį aukštojo mokslo prieinamumą tam tikroms socialinėms grupėms Lietuvoje. Svarbu analizuoti aukštojo mokslo prieinamumą instituciniu aspektu, nes teisės aktai reguliuoja santykius tarp individų, nustato jų teises, pareigas, gaunamas naudas ir patiriamus kaštus. Taigi, būtent institucinė analizė leistų atskleisti formalius veiksnius, kurie riboja aukštojo mokslo prieinamumą tam tikroms asmenų grupėms. Pristatomo tyrimo tikslas – išsiaiškinti Lietuvos švietimo sistemos, kelių joje formalias galimybes. Tyrimo tikslui pasiekti kokybinės dokumentų turinio analizės būdu analizuotos formalios institucijos, kurias atskleidžia oficialūs Lietuvos Respublikos teisės aktai. Tyrimo rezultatai atskleidžia, kad vaikai švietimo sistemoje atsižvelgiant į jų tam tikrus požymius (pvz., negalią, gimtąją kalbą, sveikatos būklę) turi skirtingų naudų ir ribų, susijusių su jų galimybėmis ugdytis ir siekti aukštojo išsilavinimo. Didelė skirtingų švietimo institucijų, ugdymo programų įvairovė parodo, kad nėra vieno kelio link aukštojo mokslo. Formalios institucijos dažnai akcentuoja tėvų (globėjų, rūpintojų) ir mokinių informavimą, konsultavimąsi su jais, tad galima manyti, kad jie patiria informacinius kaštus priimant sprendimus, susijusius su savo ar savo vaikų ugdymusi, atsakingai domėtis ir pasirinkti tinkamiausią kelią švietimo sistemoje. Taigi aukštojo mokslo prieinamumas Lietuvoje nėra vienodas visiems vaikams.

Raktiniai žodžiai: švietimas, aukštasis mokslas, institucinė analizė